

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Відокремлений структурний підрозділ
«Професійно-педагогічний фаховий коледж
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка»

Циклова комісія гуманітарно-соціальних освітніх компонентів

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Соціологія»

Код дисципліни	ВК 1
Освітній рівень	Фахова передвища освіта
Статус дисципліни	Вибіркові освітні компоненти
Галузь знань	дисципліни самостійного вибору здобувачів освіти
Спеціальність	015 Професійна освіта
Спеціалізація	015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
Освітньо-професійна програма	Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форми контролю	залік

Інформація про викладача.

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Грибенко Олександр Миколайович, кандидат історичних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач суспільно-політичних дисциплін
Контактний телефон	050-538-98-45
E-mail:	gribenkoalexandr1969@ukr.net
Профіль викладача	
Консультації	Четверг 15.00 – 16.00

1. Анотація курсу

ОК «Соціологія» є вибіркоvim освітнім компонентом здобувачів освіти за ОПП Професійна освіта (за спеціалізаціями) рівня фахової передвищої освіти. Освітній процес охоплює лекційні та практичні (семінарські) заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль у формі заліку.

Метою дисципліни «Соціології» формування у студентів уміння використовувати соціологічний підхід як важливий засіб і дійовий інструмент аналізу складних соціальних проблем у сфері життя й у діяльності виробничих організацій.

Предметом навчальної дисципліни є суспільство як цілісна система відносин.

Завдання курсу:

- розвиток у студентів соціологічного мислення та уяви;
- надання їм допомоги в розумінні сутності змісту соціологічних явищ;
- процесів, що відбувається у сучасному ринковому світі;
- формування у студентів навичок ефективно приймати, реалізовувати рішення спрямовані на оптимальне функціонування суспільства.

Попередні навчальні компетенції ґрунтуються вивченню нормативної навчальної дисципліни «Соціологія» передуює цикл таких гуманітарних навчальних дисциплін «Суспільствознавство», «Історія та культура України» та ін.

Результати навчання (компетентності):

ІК - здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання (задачі) у професійній освіті або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів наук про освіту, фундаментальних і прикладних наук галузі відповідно до спеціалізації та може характеризуватись певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях до знань та вмінь.

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

СК2 Здатність планувати й організовувати освітній процес у демократичному стилі; готовність педагогічно, психологічно й методично грамотно організовувати свою професійну діяльність.

СК3 Здатність спостерігати, описувати, ідентифікувати, класифікувати психофізіологічні особливості здобувачів освіти і враховувати результати під час організації навчально-виробничої діяльності й виховної та корекційної роботи.

СК4 Здатність створювати розвиваюче освітнє середовище, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат навчально-виробничої діяльності та високий рівень культури її організації.

Програмні результати навчання:

РН2 Знати і розуміти цінності громадянського суспільства, його сталого розвитку, територіальної цілісності та демократичного устрою України;

РН9 Застосовувати мотиваційні заходи до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

Студент повинен **знати:**

- структуру соціологічної системи знань;
- завдання та проблеми сучасної української соціології;
- визначення суспільства та його основні ознаки;
- значення соціалізації як процесу становлення і розвитку особистості;
- спеціальні та галузеві соціологічні теорії;
- методiku і техніку соціологічних досліджень.

Студент повинен **вміти:**

- організовувати та провести конкретно-соціологічне дослідження у сфері суспільних відносин;
- складати програму дослідження, анкету для отримання соціологічної інформації, провести обробку отриманої соціологічної інформації, оперувати даними галузевої соціології;
- використовувати набуті навички соціальної діяльності та поведінки у повсякденній педагогічній та організаційно-управлінській діяльності для інтенсифікації процесу соціалізації молоді.

2. Організація навчання

Методи навчання

Словесні, наочні, пояснення педагога й організації самостійної роботи, підготовки до вивчення матеріалу, що передбачає підвищення інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; вивчення нового матеріалу; конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного інтересу; контролю й оцінки результатів навчання, опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи, організації діяльності студентів, стимулювання діяльності, наприклад, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки знань.

Репродуктивний метод (застосування вивченого на основі зразка або правила).

Практичний метод (на перший план висувається вміння використовувати на практиці теоретичні знання, сприяє поглибленню знань і умінь, покращує якість вирішення завдань корекції та контролю, стимулює пізнавальну діяльність).

Метод проблемного викладу (використовуючи будь-які джерела й засоби перед викладом матеріалу здійснюється постановка проблеми, формулювання пізнавального завдання, розкриття системи доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, способи розв'язання поставленого завдання).

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії.

Структура дисципліни.

Назви розділів, тем	Кількість годин			
	усього	лк	пр	ср
Модуль I. Соціологія як наука. Історія розвитку соціологічної думки.				
Змістовий модуль I. Загальні теоретичні засади соціологічної науки. Історія розвитку соціологічної думки Західної Європи, США та України. (22 години)				
Тема 1-2. Соціологія як наука про суспільство, її предмет структура функції.	12	4	4	4
Тема 3. Основні етапи розвитку соціологічної думки.	10	2	2	6
Модуль II. Суспільство як соціальна система.				
Змістовий модуль II. Основні галузі соціологічного знання (16 години)				
Тема 4. Суспільство як соціальна система	8	2	2	8
Тема 5. Соціальна структура суспільства.	8	2	2	4
Модуль III. Спеціальні соціологічні теорії.				
Змістовий модуль III. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії (52 години).				
Тема 6-7: Соціологія культури, освіти та релігії.	16	4	4	8
Тема 8-9. Соціологія сім'ї та молоді.	12	4	4	4
Тема 10. Соціологія конфлікту.	10	2	2	6
Тема 11-12. Соціологія політики і права.	14	4	4	6
Разом за семестр	90	24	24	42
Усього годин	90	24	24	42

3. Система оцінювання

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Соціологія» ґрунтується на компетентнісному підході.

Навчальні досягнення майбутніх вчителів фізичної культури закладу загальної середньої освіти з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, що базується на принципі коопераційної звітності, обов'язковості поточного (захист практичних робіт) та модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Форми оцінювання ОК: усна (захист практичних робіт у формі бесіди, доповідь з тем винесених на самостійне опрацювання, тощо); письмова (звіт з виконання самостійної роботи, реферат); тестова (за закритими тестами); самоконтроль (самооцінка, тощо).

Оцінювання кожного виду роботи (наявність конспекту, виконання практичних робіт, написання модульних робіт, виконання самостійної роботи, залік) студента відбувається за 4-бальною шкалою згідно критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за 4-бальною шкалою	Критерії оцінювання
5	Відповідь і завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Студент володіє узагальненими знаннями з теми заняття, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал;

	вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозування; уміє ставити та розв'язувати проблеми.
4	Відповідь і завдання – повні, але з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Студент вільно володіє вивченим матеріалом з теми, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу з теми, але потребує консультації викладача.
3	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Студент може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими огріхами. Здатен на реакцію відповіді іншого студента, опрацювати матеріал самостійно.
2	Відповідь і завдання відзначаються наявністю фрагментарності виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Студент володіє матеріалом з теми на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичним джерелом, відсутні сформовані уміння та навички

Підсумкова оцінка курсу є сумою балів, одержаних за окремі види навчальної діяльності: поточний контроль (оцінка рівня засвоєння тем для самостійного опрацювання, оцінка за виконання практичних робіт), підсумковий тестовий контроль за змістовними модулями, складання заліку.

Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Аудиторна робота			СРС	Підсумковий контроль
Наявність конспекту	Практичні заняття	Модульний контроль		Залік
1 – 8	1 – 8	1 – 3	1 – 3	1
ВК:0	ВК: 0,45	ВК: 0,25	ВК: 0,2	ВК: 0,1

*ВК (ваговий коефіцієнт) – числовий коефіцієнт (параметр), що відображає рівень значимості виду діяльності здобувача освіти, порівняно з іншими факторами, який впливає на

загальну кількість балів і розподіляється окремо за кожний вид роботи (сума всіх вагових коефіцієнтів дорівнює 1).

Відповідність шкал оцінювання (національної та європейської (ECTS))

Оцінка ECTS	Середньо-зважений бал, що формує інтервальну шкалу	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна оцінка	
A	4,51-5,00	90-9100	5	Відмінно - студент демонструє високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями (дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, виконання практичних завдань та вправи є правильними, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу). Студент своєчасно та у повно
	5,00	100		
	4,95	99		
	4,90	98		
	4,85	97		
	4,80	96		
	4,75	95		
	4,70	94		
	4,65	93		
	4,60	92		
	4,55	91		
4,50	90			
B	401 – 4,50	82 - 89	4	Добре – студент демонструє достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями та навичками (володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів і категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем
	4,50	89		
	4,43	88		
	4,36	87		
	4,29	86		
	4,22	85		
	4,15	84		
	4,08	83		
	4,01	82		

зараховано

				курсу), виконав всі практичні завдання з незначними недоліками. Студент своєчасно та у повному обсязі виконав навчальне навантаження
C	3.50 – 4.00	74 - 81	4	Добре – студент демонструє середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками (володіє знаннями матеріалу, але допускає помилки у формуванні термінів і категорій, проте за допомогою викладача орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу), виконав практичні завдання з недоліками. Студент своєчасно та у повному обсязі виконав навчальне навантаження
	4.00	81		
	3.92	80		
	3.85	79		
	3.78	78		
	3.71	77		
	3.64	76		
	3.57	75		
	3.50	74		
D	2.86-3.49	64-73	3	Задовільно – студент демонструє середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками (дає правильну відповідь не менше ніж на 64% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність. Студент
	3,49	73		
	3,42	72		
	3,35	71		
	3,28	70		
	3,21	69		
	3,14	68		
	3,07	67		
	3,00	66		
	2,93	65		
	2,86	64		

				своєчасно виконав практичні та контрольні тестові завдання по всім змістовним модулям на оцінку не менше ніж «задовільно».
E	2,51-2,85	60-63	3	Задовільно – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього (дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на більшість запитань дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність. Студент своєчасно виконав практичні та контрольні тестові завдання по всім змістовним модулям на оцінку не менше ніж «задовільно».
	2,85	63		
	2,73	62		
	2,62	61		
	2,51	60		
FX	2.00-2.50	35-59	2	незараховано Незадовільно – низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни (дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій, не виконав практичні завдання.

				Студент не виконав навчальне навантаження.
F	0.00-1.99	1 - 34	2	Незадовільно – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок (дає правильні відповідь менше ніж на 35% питань, або на більшу кількість запитань дає необгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій, не виконав практичні завдання. Студент не виконав навчальне навантаження.

4. Політика курсу

Базується на тому, що усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту Глухівського НПУ ім. О. Довженка, Положення про Відокремлений структурний підрозділ «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка» та Правил внутрішнього розпорядку Коледжу, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності відповідно до «ПОЛОЖЕННЯ про забезпечення академічної доброчесності у Відокремленому структурному підрозділі «Професійно-педагогічний фаховий коледж Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка»».

5. Інформаційне забезпечення

Рекомендована література:

Основна:

1. Барматова, С. П. Політична соціологія: курс лекцій. Київ: Аналітичний центр вивчення суспільства, 20013. 252 с. <http://socio.karazin.ua/resources/fc3982f3a3b674a376897fc2421e38a3>;
2. Вакуленко, Т. О. Sociology: навчальний посібник. Київ: НАУ, 2020. 168 с.;
3. Вишняк О.І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи: Монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2000. 310 с.;
4. Герасимчук А.А. Соціологія: Курс лекцій. Київ: Вид-во Укр. фін. ін-ту менедж. і бізнесу, 2018. 88 с.;
5. Герасимчук А.А. Соціологія: Навчальний посібник. Київ: Вид-во Європейського університету, 2003. 246 с.; <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09>
6. Дворецька Г. В. Соціологія: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2022. 472 с.; <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-67.html>

7. Економічна соціологія: Навчальний посібник. Київ: Інститут соціології НАН України, 1997. 273 с.;
8. Запорожець Т.В. Феномен утопії в соціальній думці. Київ: ПЦ «Фоліант», 2020. 144 с.;
9. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс. Підручник. 2-е вид. Київ: Каравела, 2021. 408 с.
10. Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 1999. 344 с.
11. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2021. 520 с.;
12. Марнен Д. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації. Київ: ВД «КМ Академія», 2015. 302 с.;
13. Павліченко П.П. Соціологія: Навч. посібник. Київ: Лібра, 2002. 256 с.;
14. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2019. 232 с.;
15. Піча В.М. Соціологія: Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2001. 248 с.;
16. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ ст.: Посібник. Київ: Либідь, 1996. 224 с.;
17. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 592 с.; <https://r.donnu.edu.ua/bitstream>
18. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології: Навчальний посібник. Київ: Наукова думка, 2021. 222 с.;
19. Соціальні виміри суспільства: Збірник наукових праць. Випуск 7. Київ: Інститут соціології НАН України, 2004. 506 с.;
20. Соціологічна думка України: Навчальний посібник /За ред. М.В. Захарченко. Київ: Заповіт, 1996. 424 с.; <https://core.ac.uk/download/pdf>
21. Соціологічна енциклопедія /Укладач В.Г. Городяненко. Київ: Академвидав, 2018. 456 с.;
22. Соціологія і психологія: навчальний посібник /За ред. Ю.Ф. Пачковського. Київ: Каравела, 2009. 760 с.;
23. Соціологія права: Навчальний посібник /За ред. О.М. Джужи. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 288 с.;
24. Соціологія. Курс лекцій. / за ред. В.М. Пічі. Київ: Заповіт, 2019. 344 с.;
25. Соціологія. Модульний курс: навчальний посібник /За ред. Н.М. Семке. Харків: Торсінг плюс, 2020. 352 с.;
26. Соціологія. Підручник / За заг. ред. В.П. Андрущенко Київ, Харків: Глобус, 2018. 624 с.;
27. Соціологія: Навчальний посібник/ В.М. Піча. Київ: Каравела, 1999. 248 с.;
28. Соціологія: Навчальний посібник/ За ред. І.Р. Байрака. Київ: Міленіум, 2020. 352 с.;
29. Соціологія: Словник термінів і понять /За ред. Є.А. Беленького, М.А. Козловця. Київ: Кондор, 2018. 372 с.; <https://library.nlu.edu.ua>
30. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навчальний словник-довідник /За ред. В.М.Пічі. Київ: Каравела, 2002. 480 с.
31. Столяренко О.Б. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 280 с.
32. Шаповал М. Загальна соціологія. /М. Шаповал Київ: Український Центр духовної культури, 1916. 368 с.

Додаткова:

1. Агеєва В.П. Основи теорії гендеру: Навч. посіб. Київ: К.І.С., 2004. 536с.;

2. Арбеніна В. Л. Етносоціологія: Навч. посіб. Харків: Харків. національний ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2021. Ч. 1: Теоретико-методологічні проблеми дослідження етнонаціональних феноменів. 194 с.;
3. Бурдяк В.І. Становлення і розвиток соціологічних концепцій права. Навч. посіб. /В.І. Бурдяк Чернівці: Рута, 2021 172 с.;
4. Вербець В.В. Соціологія: навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів / В.В. Вербець Київ: Кондор, 2009. 550 с.
5. Возмитель А.А.Гансова Е.А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ-поч. ХХ ст.: Навчальний посібник / Е.А. Гансова Одеса: Астропринт, 2000. 64 с. <https://core.ac.uk/download/>
6. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження /За ред. В.Л. Осовського. Київ: Стилос, 2001. 168 с.
7. Давидов П.Г. та ін. Соціологія у схемах, таблицях та коментарях: навч. посіб. для студ. ВНЗ / МОН України. 2 вид., перероб. і доп. Донецьк: Норд-Прес, 2009. 216 с.
8. Зарубіжна соціологія (ХХ – початок ХХІ ст.): хрестоматія /відп. ред. В.Г.Городяненко. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2009 656 с.; <https://core.ac.uk/download/pdf/161792211>.
9. Зінченко Н. М. Аналітичні моделі та методи соціології: навч. посіб. /Н. М. Зінченко, Київ: ВЦ “Київський університет”, 2020 172 с.
10. Лукашевич М.П. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Каравела, 2012. 544 с.
11. Нестуля О.О. Соціологія: навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 272 с.
12. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій /2 видання, доповнене. / Н.В. Паніна Київ: Інститут соціології НАН країни, 2007. 320 с.
13. Паращевін М.А. Інтегративна роль релігії: історико-соціологічний нарис /М.А. Паращевін Київ: ІС НАНУ, 2019. 152 с.
14. Скуратівський В.А. Соціальні системи та соціологічні методи дослідження. Навч. посібник. / В.А. Скуратівський, М.Ф. Шевченко Київ: УАДУ, 1998. 188 с.
15. Соболев В.О. Словник з соціології /В. О. Соболев, І. П. Рущенко. Харків: Ун-т внутр. справ, 2019. 232 с.
16. Соціологія культури: Навч. посібник /О.М. Семашко, В.М. Піча, О.І. Погорілий та ін.; за ред. О.М. Семашка, В.М. Пічі. Київ: «Каравела», Львів: "Новий Світ-2000", 2002. 334 с.
17. Соціологія освіти. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /за ред. О.Л. Скідіна, І.М. Гавриленка, Ю.І. Яковенка. - 2-ге вид., доп. і перероб. Книга 2. Запоріжжя: КПУ, 2019. 288 с. <https://library.kre.dp.ua/>
18. Соціологія освіти: Навчальний посібник. Книга перша / За ред. О.Л. Скідіна, І.М. Гавриленка. Київ-Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2019. 296 с.
19. Соціологія права: Підручник для студентів юрид. спец. вищих навчальних закладів /М.І. Панов, Н.П. Осипова, Л.М. Герасіна та ін.; За ред. Н.П. Осипової. Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2018 276 с.
20. Соціологія: Навч. посіб./За ред. С.О.Макеєва. 3-тє вид., стер. Київ: Т-во "Знання", КОО, 2005. 455 с.
21. Соціолого-педагогічний словник /За ред. В.В. Радула. Київ: «ЕксОб2, 20014. 304 с.

РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТУ:

1. Соціологія для тебе. Інтернет-проект студентів відділення соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
<http://www.soc4u.org.ua/editors/index.html>
2. <http://www.sau.kiev.ua/> - Соціологічна асоціація України.
3. www.i-soc.com.ua/ - Інститут соціології НАН України.